

Verohallitukselta uusi ohje sosiaalihuoltopalvelujen arvonlisäverotuksesta

13.3.2006

Sosiaalihuoltopalvelun myynnin arvonlisäverottomuuden soveltaminen yksityisten palveluntuottajien myymiin palveluihin on aiheuttanut usein epäselvyyttä varsinkin tilanteissa, joissa yksityinen palveluntuottaja myy palvelun suoraan palvelun saajalle. Verohallitus on antanut ohjeen, joka selkeyttää myynnin verottomuuden edellytyksien arviointia. Sosiaalihuoltopalvelun verottomuuden näyttäminen edellyttää huolellista myytävän palvelun arviointia ja verottomuuden näyttämiseen liittyvää dokumentointia.

Sosiaalihuoltopalvelun myynti on arvonlisäverotonta

Sosiaalihuoltona tapahtuvasta myynnistä ei makseta arvonlisäveroa. Verottomuus koskee valtion, kunnan ja kuntayhtymän harjoittaman sosiaalihuollon lisäksi myös sosiaaliviranomaisen valvomaa yksityisen sosiaalihuoltopalvelun antajan toimintaa. Arvonlisäverolain mukaan verottomuus koskee toimintaa, jonka tarkoituksena on huolehtia lasten ja nuorten huollosta, lasten päivähoitosta, vanhustenhuollosta, kehitysvammaisten huollosta, muista vammaisten palveluista ja tukitoimista, päihdehuollosta sekä muusta tällaisesta toiminnasta.

Korkein hallinto-oikeus (KHO 24.10.2003 T 2612) on katsonut, että yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annetun lain mukaisen palveluntuottajan toiminta on verotonta vain siltä osin, kun palveluntuottaja pystyy osoittamaan, että sosiaalihuoltopalvelut annetaan sellaisille huollonsaajille, joille on myönnetty sosiaalipalveluja sosiaalilainsäädännön perusteella sosiaalihuoltona.

Käytännössä on ollut epäselvyyttä siitä, milloin yksityisen palveluntuottajan suoraan asiakkaan kanssa tekemän sopimuksen mukainen palvelu on verotonta sosiaalihuoltoa. Asian merkitys on kasvanut, kun yksityiset asiakkaat ostavat entistä enemmän palveluja, joita palvelun sisällön perusteella voidaan pitää esimerkiksi päivähoitona, vanhustenhuoltona ja siihen verrattavana tukitoimintana. Kysymys on usein esimerkiksi iäkkäämmille myytävistä turva-, hoito-, ateriat-, koti-, asiointi- ja muista palveluista. Annettu ohje selkeyttää myynnin verottomuuden määrittämistä ja tarvittavaan näyttöön varautumista.

Yksityisen sosiaalihuoltopalvelun verottomuus edellyttää aina palveluntuottajan rekisteröintiä

Verohallituksen ohjeen mukaan yksityisen palveluntuottajan toiminta arvonlisäverottomana sosiaalihuoltopalvelun myyntinä edellyttää aina sitä, että palveluntuottaja on merkitty yksityisten sosiaali- palvelujen valvonnasta annetun lain mukaiseen yksityisten palvelun antajien rekisteriin. Rekisteriin merkitseminen tapahtuu toiminnan yksityiskohdista riippuen lupa- tai ilmoitusmenettelyllä.

Rekisteröintiä koskevassa lupahakemuksessa tai ilmoituksessa on ilmoitettava mm. palveluala sekä toiminnan sisältö kunkin toimintayksikön ja toimipaikan osalta. Verohallituksen ohjeen mukaan arvonlisäverottomuus koskee palveluja vain siinä laajuudessa, kun yksityinen palveluntuottaja on merkitty mainittuun rekisteriin. Tämän vuoksi yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annetun lain mukaisella luvalla ja siihen liittyvillä rekisteritiedoilla on olennainen merkitys toiminnan arvonlisäverottomuuden kannalta.

Asiakkaan suoraan yksityiseltä palveluntuottajalta ostamat palvelut

Verohallituksen ohjeessa on otettu kantaa siihen, milloin yksityisen palveluntuottajan suoraan asiakkaalle myymä sosiaalihoito on arvonlisäverotonta. Verottomuus edellyttää, että myyjä ja ostaja ovat tehneet myytävistä palveluista

- kirjallisen sopimuksen ja
- palvelu-, hoito-, kuntoutus- tai muun vastaavan suunnitelman.

Sopimuksesta on käytävä selville mm. mitä palveluja ja kuinka paljon asiakkaille myydään. Verohallituksen mukaan palvelujen tarve voi johtua mm. sairaudesta, vammaisuudesta tai ikääntymisestä johtuvasta toimintakyvyn alentumisesta tai lasten ja nuorten huoltoon liittyvistä syistä.

Verohallitus on katsonut, että suunnitelmassa tulisi ilmetä

- sosiaalihuollon tarpeen peruste
- asiakkaan toimintakyky
- palvelujen ja hoidon tarve
- palvelujen ja hoidon tavoitteet sekä
- toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi.

Toiminnan arvonlisäverottomuus sosiaalihoitopalveluna edellyttää siis yksityiskohtaista palvelun verottomuuden arviointia sekä huolellista sopimusten ja palvelu- yms. suunnitelmien tekemistä.

Julkisyhteisöjen yksityiseltä palveluntuottajalta ostamat palvelut

Verohallituksen mukaan verottomia ovat julkisyhteisöjen yksityisten palvelun antajien rekisteriin merkityiltä palveluntuottajilta ostamat palvelut, jotka julkisyhteisö maksaa kokonaan tai osittain. Verottomuus koskee myös asiakkaan maksamaa osuutta palvelusta.

Jos asiakas ostaa palvelua määrällisesti enemmän tai muita hyödykkeitä kuin mitä sitoumus koskee, palvelut ovat verottomia vain, jos edellä mainitut verottomuuden edellytykset (kirjallinen sopimus ja palvelu- yms. suunnitelma) toteutuvat.

Sosiaalihoitopalvelujen alihankinta yksityiseltä palveluntuottajalta toiselle

Verohallituksen nyt antaman ohjeen mukaan verottomia ovat myös yksityisten palveluntuottajien toisilta yksityisiltä palveluntuottajilta ostamat sosiaalihoitopalvelut, jotka luovutetaan edelleen asiakkaalle. Verottomuuden kannalta ei ole merkitystä, sisältyvätkö edelleen luovutettavat palvelut osana johonkin kokonaispalveluun vai ovatko ne itsenäisiä.

Verohallituksen mukaan riittävänä näyttönä siitä, että toiselle palveluntuottajalle myyty palvelu luovutetaan edelleen asiakkaalle, voidaan pitää kopiota sopimuksesta ja suunnitelmasta. Jos kunta osallistuu asiakkaalle luovutettavan palvelun maksuun, riittävänä näyttönä on kopio tositteesta, josta osallistuminen ilmenee.

Palvelusetelit

Palvelusetelin antaminen on yksi kunnan tapa järjestää sosiaalihoitoa. Jotta palvelusetelillä järjestettävät palvelut ovat verotonta sosiaalihoitoa, palveluntuottajan tulee olla merkitty yksityisten sosiaalipalvelujen antajien rekisteriin.

Myös asiakkaan itse maksama osuus palvelusetelillä ostetusta palvelusta on veroton. Sen sijaan jos asiakas ostaa muita tavaroita tai palveluja tai enemmän kuin mihin palveluseteli oikeuttaa, kyse on verottomasta sosiaalihuoltopalvelusta vain, jos rekisteröity yksityisten sosiaalipalvelujen tuottaja tekee ostajan kanssa kirjallisen sopimuksen ja edellä mainitut palvelu- yms. suunnitelmaa koskevat edellytykset täyttyvät.

Koululaisten aamu- ja iltapäivähoito

Verohallitus on katsonut ohjeessaan, että kunnan perusopetuslain nojalla järjestämä ja hankkima aamu- ja iltapäivätoiminta on verotonta koulutuspalvelua. Esimerkkinä ohjeessa mainitaan, että urheiluseuran vanhemmilta toiminnasta veloittama maksu on arvonlisäveroton.

Sen sijaan muu kuin perusopetuslain mukainen aamu- ja iltapäivätoiminta voi olla verotonta sosiaalihuoltoa. Edellytyksenä on kuitenkin, että ohjeen mukaiset verottomuuden edellytykset (em. kirjallinen sopimus ja palvelu- yms. suunnitelma) täyttyvät.

Ohjeen voimaantulo ja merkitys

Verohallituksen ohjeen mukaan ohjeessa tarkoitettuja edellytyksiä yksityisen sosiaalihuollon verottomuudelle sovelletaan 1.7.2006 alkaen.

On huomattava, että arvonlisäverolaissa ei ole tapahtunut sosiaalihuoltopalveluja koskevia muutoksia. Myöskään korkein hallinto-oikeus ei ole antanut viime aikoina verottomuuden arviointiin liittyviä merkittäviä päätöksiä. Näin ollen nyt annettavassa ohjeessa on kyse verohallinnon sisältä tulevasta ohjeistuksesta, jolla pitäisi olla vain nykykäytäntöä selventävä vaikutus.

Jos yksityinen palveluntuottaja pystyy ajalta ennen 1.7.2006 osoittamaan verottomuuden edellytyksien täyttyvän Verohallituksen ohjeessa kuvatulla tavalla, toiminnan tulisi olla verotonta.

Lisätietoja

Juha Laitinen, puh. (09) 2280 1409, juha.laitinen@fi.pwc.com

Tero Leskinen, puh. (09) 2280 1807, tero.leskinen@fi.pwc.com